

DE PLANTENGROEI VAN DE PALMERSWAARD (UITERWAARD RHENEN-WEST)
1998/'99: SOORTENINVENTARISATIE EN -EVALUATIE.
Plantenwerkgroep KNNV Wageningen, verslag door ir. D. Prins.

Inleiding.

De Palmerswaard is een uiterwaardengebied langs de Rijn, direct westelijk grenzend aan de bebouwde kom van Rhenen. Daar er plannen zijn voor enkele grootschalige ingrepen die verdergaan dan de huidige kleiputten, o.a. een grote diepe ontzanding en een jachthaven, leek het de Plantenwerkgroep van de KNNV Wageningen van belang eens te kijken wat er voor plantensoorten groeien. In eerste instantie werd daarbij gedacht aan een zo compleet mogelijke lijst van hogere planten, van varens en paardestaarten tot en met de Zaadplanten.

Voor kaartje + gebiedsbeschrijving, zie Bijlage 1.

I. Soortenlijst.

Toelichting. De gevonden soorten zijn alfabetisch op hun nederlandse naam gerangschikt, echter in volgorde als op de Rijksherbarium streeplijst volgens Heukels Flora, dus in eerste instantie op de geslachtsnaam (dus bijv. moeraszegge niet bij de m van moeras maar bij de z van zegge!). Achter de soortnaam zijn telkens enkele codes toegevoegd volgens de Standaardlijst van de Nederlandse Flora 1983 met respectievelijk de volgende betekenis:

a. eerste cijfer + letter = de oecologische groep waartoe de plant behoort (althans volgens een grovere, momenteel wat verouderde indeling),
b. de twee laatste getallen = de talrijkheid c.q. zeldzaamheidswaarde van de betreffende plant over geheel Nederland gezien in achtereenvolgens 1930 en 1980 (UFK-getallen, UurHok-Frequenties, gebaseerd op het aantal 25-kilometerkwadranten waarin de soort is aangetroffen).

Verdere toelichting:

ad a. De volgende oecologische groepen komen hier voor

1. onkruiden, met:

1a = voedselrijke akkers
1b = kalkrijke akkers: niet aanw.)

1c = kalkarme akkers

1d = tredplanten

1e = voedselrijke ruigten

1f = kalkrijke ruigten

1g = humeuze ruigten

2. storings- en natte

pionierplanten, met:

2a = storingsmilieus

2b = pionierpl. v. stikstofrijke natte gronden

2c = pionierpl. v. matig voedselarme vochtige gr.

(3. kustplanten, niet aanw.)

4. water- en oeverplanten, met:

4a = voedselrijk water

(4b = voedselarm water)

4c = voedselrijke oevers

4d = natte ruigten

6. droge graslanden, met:

(6a = muurplanten, niet aanw.)

6b = droge neutrale grasl.

6c = kalkgrasl.

6d = droge zure grasl.

7. heide- en veenpl., met:

7a = laagveenplanten

(7b = kalkmoerassen)

7c = blauwgraslanden

(7d = natte heiden)

(7e droge heiden)

8. bosranden en struwelen, met:

8a = kapvlakten

8b = voedselrijke zomen

(8c = kalkrijke zomen)

8d = struweelplanten

9. bosplanten, met:

9a = natte bossen

9b = droge, voedselr. bossen

9c = stinseplanten

(9d = kalkrijke bossen)

5. bemeste graslanden, met: 9e = bossen op droge zure gr.
 5a = vochtige, bemeste grasl.
 5b = natte, bemeste grasl.

ad b. De twee gecombineerde getallen geven (grofweg) aan UFK = 8 of 9: plant zeer algemeen, 6 of 7: algemeen, 5: vrij algemeen tot vrij zeldzaam, 4: vrij zeldzaam, 3: zeldzaam, 1 of 2: zeer zeldzaam, 0: uitgestorven in Nederland. Deze indeling is uiteraard vrij grof, daar vele plantensoorten niet in alle biotopen (plantendistricten) even talrijk voorkomen, maar gebonden zijn aan een bepaalde grondsoort, vochtgehalte, humus- en/of mineralengehalte, zon of schaduw, enz.

Inventarisatiedata: in 1998 het gehele gebied op 22, 23 en 29 juni, 1, 11, en 13 juli, en 28 augustus, met voorlopig totaal aantal soorten: 235. Aanvulling in 1999 vooral gericht op de vroege soorten, op de Nrd. steilrand, het Veerwegtalud, en bij de passantenhaven, op 23 april, en 1 en 3 mei, met 26 vroege soorten. Daarna nog op 12 en 19 mei 2 soorten, op resp. de dwarse meidoorndijk (grote bevernel) en de zomerdijk (glad walstro), en begin juni de brede wespeorchis midden in. Tenslotte op 12 juni nog 9 nieuwe soorten. Hieruit blijkt wel, dat nog voortdurend aanvullende vondsten gedaan kunnen blijven worden; je ziet nooit alles, en de vegetatie blijft in ontwikkeling.
Eindtotaal per 12 juni 1999: 273 soorten.

1. akkerkers 2a 77	138. kraailook 8b 77	
akkerkool 8b 88	madeliefje 5a 99	
moerasandoorn 4d 88	140. mannagrass 4c 99	147
stinkende ballote 1g 65	gewone margriet 5a 87	
5. bekl. basterdwederik 1g 36	eenstijlige meidoorn 8d 88	
kantige basterdwederik 8a 45	spiesmelde 1e 67	
viltige basterdwederik 4c 88	akkermelkdistel 1a 67	
moerasbeemdgras 4c 66	145. gekroesde melkdistel 1a 88	
ruw beemdgras 2a 99	gewone melkdistel 1a 99	
10. veldbeemdgras 5a 99	moeraskers 2b 88	
beemdlangbloem 5a 87	gele morgenster 5a 77	
gewone berenklauw 8b 88	zwarte mosterd 4d 55	
zachte berk 9e 76	150. akkermunt 2a 87	
grote bevernel 5a 54	hertsmunt 4d 44	
15. mattenbies 4c 66	watermunt 4c 98	
biezenknoppen 7c 87	vogelmunt 1a 76	
gewoon biggekruid 6b 99	watermunt 7a 76	
bitterzoet 4d 99	155. zeegroene muur 7a 76	
blauwe druifjes 9c 33	zwarte nachtschade 1a 88	
20. boerenwormkruid 1g 88	geel nagelkruid 8b 88	
knolboterbloem 6b 77	trompetnarcis ? ?	
kruipe boterbloem 2a 99	kleine ooievaarsbek 1e 77	
scherpe boterbloem 5a 99	160. slipbladige ooievaarsbek 1e 77	
dauwbraam 8d 77	zachte ooievaarsbek 1e 88	
25. gewone braam 9b 88	gewone paardebloem 1e 99	
grote brandnetel 8b 99	pastinaak 5a 77	
bijvoet 1g 88	peen 5a 88	
wilde cichorei 5a 65	165. penningkruid 2a 88	
akkerdistel 1g 99	kleine pimpernel 6c 55	

Uitstaande melde

Moerargras

Groene naalddoor

30. kruldistel 1g 77
 speerdistel 1e 99
 wegdistel 1f 55
 paarse dovenetel 1a 88
 witte dovenetel 8b 99
 35. ijle dravik 8b 77
 zachte dravik 5a 99
 moerasdroogbloem 2c 87
 duinriet 8a 66
 gewoon duizendblad 5a 99
 40. bekl. duizendknoop 1e 99
 zachte duizendknoop 2b 77
 zomereik 9b 88
 zwarte els 9a 99
 grote engelwortel 4d 05
 45. gewone ereprijs 5a 77
 grote ereprijs 1a 77
 klimopereprijs 1c 76
 veldereprijs 6b 88
 rode waterereprijs 2b 46
 50. gewone es 9a 88
 gewone esdoorn 9c 66
 noorse esdoorn ? ?
 fioringras 2a 88
 fluitenkruid 8b 99
 55. tenger fonteinkruid 4a 66
 framboos 8a 66
 canadese fijnstraal 1d 77
 zomerfijnstraal 1g 44
 melganzenvoet 1e 99
 60. rode ganzenvoet 2b 77
 stippelganzenvoet 1e 66
 zeegroene ganzenvoet 2b 55
 veldgerst 5a 66
 gevlekte scheerling 1g 65
 65. glanshaver 5a 88
 blauw glikkruid 4c 88
 goudhaver 5a 77
 late guldenroede 4d 46
 hazelaar 9b 77
 70. hazenpootje 6d 76
 heermoes 1e 99
 heggensrank 8d 65
 heksenmelk 1f 67
 geoord helmkruid 4c 55
 75. gevleugeld helmkruid 9a 55
 knopig helmkruid 9b 88
 gewone hennepnetel 8b 77
 gewoon herderstasje 1d 99
 klein hoefblad 1e 99
 80. holpijp 4c 87
 hondsdrif 8b 99
 citroengele honingklaver 1e 66
 goudgele honingklaver 4d 66
 gewone hoornbloem 5a 99
 85. kluwenhoornbloem 1e 46
 pinksterbloem 5a 88
 engels raaigras 1d 99
 gewone raket 1e 99
 170. gewone reigersbek 1c 87
 reuzenbalsemien 4d 36
 riet 4c 99
 rietgras 4c 88
 robertskruid 8b 77
 175. gewone rolklaver 6b 88
 moerasrolklaver 5b 88
 99 esbladige roos (= R. blanda) ? ?
 hondsroos 8d 88
 poelruit 4d 76
 180. greppelrus 2b 88
 pitrus 2a 99
 platte rus 2a 66
 zeegroene rus 2a 77
 zomprus 2a 88
 185. schaafstro 9b 55
 schaduwgras 9b 66
 sintjanskruid 6d 88
 sleedoorn 8d 77
 gewone smeewortel 4d 88
 190. ruwe smele 2a 88
~~sneeuwbes 8b 55~~
 66 gewoon speenkruid 9b 88
 stalkaars 1f 55
 late stekelnoot 1e 04
 195. stinkende gouwe 8b 77
 straatgras 1d 99
 klein streepzaad 1e 88
 gewoon struisgras 6d 88
 hoog struisgras 2a 88
 200. zwart tandzaad 2b 47
 grote teunisbloem 1f 45
 kleine teunisbloem 1f 44
 timoteegras 5a 88
 zwarte toorts 1f 66
 205. echte valeriana 5b 98
 gewoon varkensgras 1d 99
 kleine varkenskers 1d 46
 veenwortel 2a 99
 kleine veldkers 6b 66
 210. gewone veldsla 6b 65
 moerasvergeetmijnietje 4c 88
 55 wit vetkruid 6c 55
 liggende vetmuur 1d 99
 akkerviooltje 1c 88
 215. vlasbekje 1e 88
 gewone vlier 8d 88
 vogelkers 9b 66
 Amerikaanse vogelkers 9e 58
 66 gewone vogelmelk 8b 66
 220. geknikte vossenstaart 2a 88
 grote vossenstaart 5a 88
 vijfvingerkruid 2a 88

Doornappel

Korrel-ganzenvoet

Herik

200.

Heerdeilig tandzaad

— Tengerer vetmuur
— Glad vingergras

VSPAARDE AAK.

zandhoornbloem 6b 77	glad walstro 5a 88
hop 8d 88	moeraswalstro 4c 77
hopklaver 5a 88	225. gewone waterbies 4c 88
gladde iep 9c 77	gele waterkers 4c 88
90. tuinjudaspenning ? ?	waterpeper 2b 88
grote kaardenbol 1f 66	smalle waterpest 4a 08
groot kaasjeskruid 1e 77	fijne waterranonkel 4a 66
echte kamille 1a 88	230. grote waterweegbree 4c 99
reukeloze kamille 1d 79	slanke waterweegbree 4c 54
95. schijfkamille 1d 79	smalle waterweegbree 4c 44
valse kamille 1c 76	grote wederik 5b 88
grote kattenstaart 4d 88	getande weegbree 2c 66
zoete kers 9b 77	235. grote weegbree 1d 99
dolle kervel 8b 77	smalle weegbree 5a 99
100. bleke klaproos 1c 66	heggenwikke 8b 77
aardbeiklaver 2a 77	ringelwikke 1a 77
basterdklaver 2a 77	smalle wikke 6b 88
kleine klaver 5a 99	240. vogelwikke 5a 99
liggende klaver 6b 77	wilde bertram 5b 87
105. rode klaver 5a 99	amandelwilg 4d 77
witte klaver 2a 99	boswilg 9b 77
kleefkruid 8b 99	katwilg 4d 77
klimop 9b 77	245. schietwilg 4d 88
gewone klit 1g 77	wilgenroosje 8a 88
110. grote klit 1g 66	harig wilgenroosje 4d 99
knoopkruid 5a 77	akkerwinde 1e 88
knopherik 1c 88	haagwinde 4d 99
harig knopkruid 1a 46	250. witte winterpostelein 8b 56
kompassla 1f 47	gestreepte witbol 5a 99
115. koninginnenkruid 4d 98	gladde witbol 9e 88
koolzaad 1e 77	wolfspoot 4c 88
rode kornoelje 8d 66	zandraket 6b 77
klein kroos 4a 99	255. gewone bermzegge 8b 66
punkroos 4a 88	moeraszegge 4c 66
120. veelwortelig kroos 4a 77	ruige zegge 2a 77
kropaar 5a 99	scherpe zegge 4c 77
kruipertje 1d 88	valse voszegge 2a 77
kruisbes 8d 55	260. zevenblad 8b 99
echte kruisdistel 6c 65	zilver schoon 2a 99
125. jacobskruiskruid 6b 88	stijve zonnebloem 1g 36
klein kruiskruid 1a 99	geoorde zuring 5a 44
viltig kruiskruid 5a 66	kluwenzuring 2a 88
kweek 1e 99	265. krulzuring 2a 99
veldlathyrus 5a 88	moeraszuring 2b 65
130. kleine leeuwenbek 1b 66	ridderzuring 1g 89
vertakte leeuwentand 2a 99	schapezuring 6d 99
lidrus 2a 99	veldzuring 5a 99
liesgras 4c 99	270. waterzuring 4c 88
gele lis 4c 87	zwanebloem 4c 87
135. grote lisdodde 4c 78	rietzwenkgras 2a 77
kleine lisdodde 4c 77	273. rood zwenkgras 5a 99
look-zonder-look 8b 77	

Enkele jaren eerder is er ook nog de karwijvarkenskervel aangetroffen, een rode lijstplant, net als het bilzekruid,

Kekkerbeet ?!

welke in 1997 is gevonden. Beide zijn in 1998/99 niet gezien. Ook ratelpopulier, groot streepzaad (zomerdijs), hoenderbeet, gele dovenetel, slangekruid, grote windhalm, akkerhoornbloem, muurleeuwebek, gewoon vingerhoedskruid, bosandoorn, gevlekte scheerling, wilde reseda, korenbloem, rode schijnsparrie, echt bitterkruid, pijpbloem (rode lijst), groot warkruid (rode lijst), hopwarkruid, en zelfs vertakte paardeestaart (rode lijst) zijn enkele jaren geleden voor het gebied genoemd.

Dus in totaal nog 21 soorten extra die tot voor kort hier gezien zijn, maar niet in 1998/'99. Deze kunnen tijdelijk of definitief zijn verdwenen of over het hoofd zijn gezien. Bovendien kunnen nieuwe soorten binnenkomen. Een uiteindelijk aantal van 300 soorten is niet onwaarschijnlijk!

II. Evaluatie.

A. Overzicht van de soortenaantallen per oecologische groep.

1. <u>onkruiden totaal</u> : 70, met	6. <u>droge graslanden totaal</u> : 18
1a voedselrijke akkers: 11	met
1b kalkrijke akkers: 1	6b droge neutr. grasl.: 11
1c kalkarme akkers: 6	6c kalkgraslanden: 3
1d tredplanten: 11	6d droge zure grasl.: 4
1e voedselrijke ruigten: 21	
1f kalkrijke ruigten: 8	7. <u>heide- en veenplanten</u>
1g humeuze ruigten: 12	<u>totaal</u> : 3, met:
	7a laagveenplanten: 2
2. <u>storings- en natte pionierpl. totaal</u> : 37, met:	7c blauwgraslanden: 1
2a storingsmilieus: 26	
2b pion. N-r., natte gr.: 9	8. <u>bosranden en struwelen</u>
2c pion. mat.v.a.v.gr.: 2	<u>totaal</u> : 34, met:
	8a kapvlakten: 4
4. <u>water- en oeverpl.</u>	8b voedselrijke zomen: 21
<u>totaal</u> : 49, met:	(8c kalkrijke zomen: 0)
4a voedselrijk water: 6	8d struweelplanten: 9
(4b voedselarm water: 0)	
4c voedselrijke oevers: 26	9. <u>bosplanten, totaal</u> : 22, met:
4d natte ruigten: 17	9a natte bossen: 3
	9b dr. voedselr. bossen: 16
5. <u>bemeste graslanden,</u>	9c
<u>totaal</u> : 38, met:	(9d kalkrijke bossen: 0)
5a = vocht. bem. grasl.: 34	9e bossen op dr. zure gr.: 3
5b = natte bem. grasl.: 4	?? = 4

B. De aanwezigheid van bijzondere soorten.

a. Rode lijstsoorten.

Er groeien 2 soorten die op de zogenaamde rode lijst voorkomen, de landelijk lijst van bedreigde (= zeldzame, in aantal achteruit lopende) planten, namelijk kleine pimpernel, een kalkgrasland- en stroomdalplant, en stinkende ballote, een plant van humeuze ruigten, omgewerkte grond, tevens kalkindicator. Beide zijn aanwezig aan de (oostelijke) noordrand, in het grastalud van de Utrechtsestraatweg, dus in de steilrand, en wel elk met tientallen exemplaren.

Dit wijst op een goed beheer: dit bermtalud wordt twee maal per jaar gemaaid en afgevoerd, als deze soorten al in het zaad zitten (het zijn vrij vroege soorten, die ook later nog (na)bloei vertonen). Ook een zeldzame stroomdalsoort als de geoorde zuring groeit in dit talud en bevestigt daarmee de juistheid van het beheer, hoewel niet meer dan 1 x maaien per jaar (rond 1 september) plus afvoeren misschien nog wel meer soorten zou kunnen opleveren (denk aan zomerbloeiërs als gewone berenklaauw, knoopkruid, jacobskruiskruid, pastinaak, glad walstro, enz. die nu nog ontbreken!). De plannen voor de herinrichting van de Palmerswaard kunnen zeker een bedreiging van dit bijzondere talud betekenen, daar hier aan de voet een parkeerplaats is gepland, en dat zou een plantsoenbeplanting op het talud kunnen betekenen die een eind maakt aan het gras met zijn bijzondere inheemse flora.

Potentiëel groeien in de Palmerswaard zeker méér rode lijstsoorten; met name is dat te verwachten voor de zomerkade met de stroomdalflora. Karwijvarkenskervel is zo'n soort en deze is tot voor kort hier ook inderdaad aangetroffen. Door intensieve bemesting en herbicidenbespuiting zijn hoge grassen als grote vossesstaart en glanshaver hier echter gaan overheersen. Door een op de natuur gericht beheer zal karwijvarkenskervel en ook de bijzondere stroomdalflora (zie e) hier zeker snel kunnen terugkeren.

Ook de rode lijstsoorten bilzekruid, pijpbloem, groot warkruid, en vertakte paardestaart kwamen in de Palmerswaard in eerdere jaren voor, zoals hierboven reeds op blz. 4 is vermeld. Ook deze kunnen bij een juist beheer misschien terugkeren (om te beginnen het warkruid).

b. Beschermde soorten.

Er groeien 4 soorten planten welke speciaal worden genoemd in het Besluit beschermde inheemse plantesoorten (1973, gewijzigd bij Besluiten van 1991 en 1995), namelijk gewone vogelmelk, grote kaardebol, brede wespeorchis, en zwanebloem.

Gewone vogelmelk is in de Palmerswaard opvallend talrijk aanwezig, zowel op de zomerkade, als in de weilanden, en in de steilrand. Dit draagt duidelijk bij aan de beschermwaardigheid van het gebied!

Grote kaardebol groeit in de steilrand aan de voet van het appartementencomplex Palmerswaardt. De grond is daar omgewerkt en daar reageert deze beschermde plant positief op, net als de vele exemplaren van de grote teunisbloem en de stalkaars die hier eveneens groeien. Zelfs een groot exemplaar van de venkel staat hier als vaste plant, maar toch hadden we liever gezien dat hier de oorspronkelijke bomen waren gespaard, die het immense gebouw, een betonnen kolos die vooral vanuit de zuidzijde gezien erg detoneert, wat aan het oog hadden kunnen onttrekken, landschappelijk beter kunnen inpassen.

Brede wespeorchis is met 1 exemplaar gevonden niet ver van de plek waar nu al 2 jaar achtereen een buidelmees zijn nest aan een wilgentak heeft vervaardigd. Helaas is deze plant vertrapt door entoesiaste geïnteresseerden die bij de buidelmees kwamen kijken.

Zwanebloem is met enkele exemplaren aanwezig aan de rand van

een van de kleiputten. Ook deze soort is beschermd (= hij mag niet geplukt of uitgegraven worden).

c. Zeldzame soorten. Hiertoe rekenen we planten met een UFK = 5 of lager. Bekijken we onze lijst, dan behoren hier toe (met er achter de respectievelijke UFK-getallen van 1930 en 1980; uiteraard zijn vooral de planten met een UFK van 4 of lager echt zeldzaam, maar we hebben die met 5 ook geselecteerd, omdat deze alleen plaatselijk vrij algemeen zijn):

- stinkende ballote (65): tevens rode lijstplant, reeds onder 2.a besproken; alleen in/aan de n.o. steilrand;
- kantige basterdwederik(45): plaatselijk wel algemeen, indicator voor voedselrijke oevers; hier aan enkele kleiputranden;
- grote bevernel (54): in Limburg en de rivierengebieden vrij algemeen, elders zeer zeldzaam; hier alleen op de dwarse meidoorndijk! (vroeger mogelijk ook op de zomerkade);
- blauwe druifjes (33): een stinzenplant, die oorspronkelijk vanuit tuinen is verwilderd; hier in de schaduw van het bosje ten o. van het riooldrukstation voet steilrand;
- wilde cichorei (65): slechts vrij algemeen in de rivierengebieden, elders alleen tijdelijk uit zaad opslaand; hier alleen aan de steilrand;
- wegdistel (55): zeldzaam op omgewerkte grond, ook als sierplant gekweekt (fraaie, enorme plant!), hier in het o.deel niet ver van de steilrand in het weiland, maar door de beheerende boer weggekapt, dus mogelijk verdwijnend;
- grote engelwortel (05): aan rivieroevers (= nat en voedselrijk) plaatselijk algemeen (kennelijk toenemend!), elders weinig, hier op de kribben en Rijnsoever;
- zomerfijnstraal (44): heel zeldzaam, met fraaie witte bloemen, slechts sporadisch langs de Rijn en andere rivieren, hier ook maar 2 exemplaren tussen de kleiputten;
- zeegroene ganzenvoet (55): niet zeldzaam langs de rivieren en op omgewerkte stikstofrijke grond, hier aan Rijnsoever
- gevlekte scheerling (65): en vrij zeldzame (zeer giftige!) plant van o.a. duin- en rivierengebied, maar bij Rhenen bij Vogelenzang en in de berm tussen Rhenen en Elst vrij veel aanwezig, hier idem bovenzijde steilrand;
- heggenrank (65): hier en daar in ruigten en struwelen, goede bijenplant, hier aan voet steilrand;
- geoord helmkruid (55): typisch voor voedselrijke oevers, maar nog al zeldzaam, hier langs de Rijn aantal exemplaren;
- geveugeld helmkruid (55): vergelijkbaar met de vorige;
- kruisbes (55): vrij zeldzaam in bosachtige omgeving, hier een besdragende struik in steilrand nabij riooldrukstation;
- echte kruisdistel (65): een typisch fluviatiele (= stroomdal)soort, die bijna alleen langs de rivieren voorkomt!, hier bij de zomerkade;
- zwarte mosterd (55): ook vooral een stroomdalplant, vooral in open grond opslaand, hier o.a. op de van de kleilaag verwijderde grondtoplaag;
- herts-munt (44): een zeldzame stroomdalsoort, hier op meerdere plekken langs de Rijn flinke groepen planten!;
- kleine pimpernel (55): hier al eerder besproken rode lijstplant, een echte fluviatieel!, aan de steilrand;

- schaafstro (55): vrij zelden op zandige plaatsen, kan dan woekeren, hier boven aan de steilrand in de rand van het loofbosje en de Utrechtse straatweg oostelijk van het appartementencomplex Palmerswaerdt;

- sneeuwbes (55): oorspronkelijk gekweekt en aangeplant, maar intussen verwilderd en ingeburgerd, hier in de steilrand;

- stalkaars (55): vooral in rivieren- en duingebied, prachtige plant!, hier in de omgewerkte open grond in de steilrand zuidzijde app.complex Palmerswaerdt;

- late stekelnoot (04): een plant die via de grote rivieren Nederland in de laatste tientallen jaren is komen binnenzetten en zich tot de rivieroever beperkt, hier ook direct aan de Rijn enkele exemplaren;

- grote teunisbloem (45): op open, droge, omgewerkte gronden, hier vooral in het al eerder genoemde talud aan de voet van het app.complex Palmerswaerdt plus enkele dieper het gebied in;

- kleine teunisbloem (44): idem vorige, maar minder in aantal en beperkt tot een centraal deel tussen de kleiputten;

- gewone veldsla (65): een vroege, kleine plant die bij Rhenen (Blauwe Kamer, Grebbeberg, en naar Elst) nog vrij talrijk is, hier in het talud van de Veerwegberm;

- wit vetkruid (55): op open op stenige plaatsen in het rivierengebied, hier in de rand van de toegangsweg voor de vrachtauto's (ontkleiing) voet steilrand;

- slanke waterweegbree (54): het minder talrijke zusje van de grote waterweegbree (die hier ook groeit, net als de hierna genoemde soort), hier aan de oever van enkele kleiputten en in moeras;

- smalle waterweegbree (44): idem vorige, maar nog wat zeldzamer;

- geoorde zuring (44): ook al een echte stroomdalplant (zie ook onder f), en hier in het grazige talud van het oostelijke deel van de steilrand;

- moeraszuring (65): een zeldzamere soort zuring in haf- en fluviatiel district, hier enkele grote planten op een kribbe.

In totaal dus maar liefst 30 (vrij) zeldzame plantensoorten aanwezig in de Palmerswaard! (1 op de 9).

d. Andere bijzondere soorten.

Naast de hierboven genoemde soorten kunnen nog enkele genoemd worden welke interessant zijn wegens een bepaalde eigenschap (we voegen opnieuw de UFK-getallen toe):

- mattenbies (66): typisch voor waterranden, maar in het algemeen toch vrij zeldzaam, hier aan kleiputrand;

- rode waterereprijs (46): op slikkige oevers en in ondiep water, niet algemeen;

- tenger fonteinkruid (66): de tot nu toe als enige aanwezige fonteinkruidsoort (in een kleiputje). N.B. De van nature in Nederland aanwezige vele fonteinkruidsoorten zijn door de eutrofiëring van alle wateren sterk achteruit gegaan, en dus betekent elk fonteinkruid een aanwinst, hoewel de hier aange troffen soort niet echt zeldzaam is en ook in relatief meststoffenrijk water groeit;

- holpijp (87): is een kwelindicator en geeft dus aan dat er in de Palmerswaard kwel optreedt, wat uit natuurbeschermingsoogpunt interessant is! Het is bekend dat er hier een sterke kwel vanuit de Heuvelrug optreedt, sterker dan bijvoorbeeld in de Blauwe Kamer. Ook vanuit de Rijn zal er kwel optreden. Bovendien is deze plant interessant, omdat hij in bijna alle Nederlandse zoete wateren sterk in aantal aan het teruglopen is, met dezelfde oorzaak als genoemd voor de fonteinkruiden; aanleg visvijver enz. betekent vernietiging...;
- groot kaasjeskruid (77): een fraai bloeiende biermplant, die vooral kans krijgt bij adequaat biermbeheer;
- knoopkruid (77): idem vorige;
- viltig kruiskruid (66): idem vorige;
- gewone margriet (87): idem vorige;
- gele morgenster (77): idem vorige;
- watermuur (76): een soort die typisch is voor extensief beheerde rivieroever;
- pastinaak (77): idem als de eerder genoemde biermplanten;
- zwarte toorts (66): een zeer fraaie soort, vrij zeldzaam en vooral in de natuurbeschermingsgebieden o.a. langs de rivieren;
- poelruit (76): een opvallend fraai bloeiende, vrij hoge, nooit echt talrijke moerasplant;
- vlasbekje (88): een fraai bloeiende biermplant;
- glad walstro (88): een indicator voor extensief biermbeheer;
- fijne waterranonkel (66): een leuk bloeiende waterplant, die wel wat eutrofiëring verdraagt;
- wilde bertram (87): een fraaie witbloeiende soort, typisch voor vochtige oevers.

N.B. Naast de hierboven genoemde kruidachtige planten zijn alle houtige soorten, dus bomen en struiken, als interessant te beschouwen. Deze worden apart onder g genoemd.

e. Internationaal belangrijke soorten.

Uit het Handboek Natuurdoeltypen in Nederland (Rapport IKC Natuurbeheer nr. 11, 1995) halen we de volgende gegevens. Ten eerste is er het i-criterium, d.w.z. de betreffende soort is strikt Europees en Nederland heeft er een (sub)centrale ligging in het verspreidingsgebied, ofwel Nederland is belangrijk voor deze soort. Vervolgens is er het t-criterium, welke aangeeft dat de soort tussen 1940 en 1990 in groeiplaatsen ruwweg is gehalveerd (= afname met 1 UFK). Een op den duur dus mogelijk op Europese schaal bedreigde soort (vergelijk de rode lijst). Ten derde hanteert men het z-criterium, waarbij sprake is van een UFK-1990 van 5 of minder (maximaal 12 % landsdekking). Dus een zeldzame soort, eveneens op Europese schaal.

De volgende plantensoorten van de Palmerswaard zijn in bovenstaand opzicht als internationaal belangrijk te beschouwen.

biezenknoppen: i	klimop: i
dolle kervel: i	kluwenhoornbloem: i
echte kruisdistel: i	knolboterbloem: i

geknikte vossesstaart: i	knoopkruid: i
gele lis: i	kraailook: i
geoord helmkruid: iz	kruisbes: i
gestreepte witbol: i	moerasrolklaver: i
gewoon biggekruid: i	moeraszuring: i
gewone es: i	penningkruid: i
gewone hennepnetel: i	rode kornoelje: i
gewone veldsla: i	ruige zegge: i
gewone vlier: i	stalkaars: iz
gladde witbol: i	stippelganzenvoet: i
goudgele honingklaver: i	valse kamille: it
grote bevernel: i	veldgerst: i
hazelaar: i	waterzuring: i
heggerank: i	wit vetkruid: iz
klein streepzaad: i	zachte dravik: i
kleine klaver: i	zomereik: i
kleine leeuwenbek: i	zwarte els: i

In totaal 40, dus bijna 1 op de 7 soorten van de Palmerswaard die internationaal als belangrijk worden beschouwd! Waarvan 36 soorten volgens het i-criterium, 3 via het iz-criterium, en 1 soort volgens het it-criterium (zie boven).

f. Bijzondere vegetatiewaarden.

In relatie tot de Europese Habitatrichtlijn, een belangrijke indicatie, zelfs verplichting!, voor beschermingswaardige natuur, worden voor de rivieroeveren drie vegetatietypen genoemd:

1. Wilgenvaldebos. Deze vegetatie vinden we in onze indeling (Standaardlijst 1983) onder 4d = natte ruigten, waarvan we in totaal 17 soorten aantreffen (zie IIA). Feitelijk gaat het hier om moerasbos, dat samen met de moerassen een wonderlijk genoeg (door menselijke ingrepen!) nog heel zeldzaam milieu in onze uiterwaarden is (dus: verdroging).

N.B. In het Ontwerp Aanwijzingsbesluit Vogelrichtlijngebieden wordt gerept van 3991 ha als oppervlakte van de aan te wijzen speciale beschermingszone van de Nederrijn. Hiervan bestaat momenteel slechts 4 % uit zoetwatermoerassen, dus omgerekend 160 ha. De Palmerswaard bevat hiervan nu al 40 ha, dus maar liefst 25 %...

2. Glanshaververbond. Deze groep planten vinden we onder 5a = vochtige, bemeste graslanden, met in de Palmerswaard 33 representanten!

3. Stroomdalgrasland. De planten hiervan kunnen we o.a. tot 6c = kalkgraslanden rekenen, met hier 3 soorten, namelijk echte kruisdistel, kleine pimpinel, en wit vetkruid. Volgens de lijst van stroomdalplanten in de provincie Utrecht (zie rapport De Utrechtse Uiterwaarden van Neder-Rijn en Lek, Natuur en Landschap, Provinciale Waterstaat van Utrecht, 1988) behoren echter veel meer van de in de Palmerswaard gevonden soorten hiertoe, namelijk tevens grote engelwortel, grote klis, stinkende ballote, zwarte mosterd, heggerank, kleine leeuwenbek, dolle kervel, wilde cichorei, gevlekte scheerling, grote kaardebol, heksenmelk, zeeegroene rus, kompassla, goudgele honingklaver, hertsment, grote bevernel, knolboterbloem,

geoorde zuring, viltig kruiskruid, aardbeiklaver, goudhaver, late (= oever)-stekelnoot, en geoord helmkruid (en er zijn eerder ook nog onder andere akkerhoornbloem, en groot streepzaad aangetroffen). Met andere woorden, er is hier een schat aan stroomdalgraslandsoorten aanwezig!! (o.a. ook onder 5a).

Konklusie: in totaal moeten tenminste circa 70, ofwel meer dan een kwart, van de 261 in de Palmerswaard aangetroffen soorten tot de beschermingswaardige Habitatrichtlijnsoorten gerekend worden! Dit ondanks het feit dat enkele nu niet meer aangetroffen en waarschijnlijk door intensief agrarisch gebruik verdwenen soorten, zoals karwijvarkenskervel, kattedoorn, sikkelklaver, en zachte haver, waarschijnlijk weer pas na het instellen van een meer op de natuur gericht beheer zullen herverschuiven.

g. Bosontwikkeling, en slotopmerkingen.

Daar er al gedurende meerdere jaren in een groot gedeelte van het onderzochte gebied, namelijk het afgetichelde deel, niet meer agrarisch of anderszins beheerd wordt, is er sprake van een snelle spontane bosontwikkeling. Vooral het hierboven al genoemde wilgenvloedbos is nu prominent aanwezig, en we kunnen dat rekenen tot het zogenaamde zachte ooibos. Maar ook het harde ooibos, met o.a. eenstijlige meidoorn, gewone es, en gewone esdoorn, komt spontaan tot ontwikkeling, zij het in veel langzamer tempo. En uiteraard is er in de steilrand al sinds lang een ecologisch zeer waardevol hellingbos aanwezig, met es, iep, zomereik, en zoete kers, soms prachtige grote bomen met dikke stam.

De ooibosontwikkeling is op zich reeds uiterst interessant, daar we in Nederland al sinds vele eeuwen de van nature aanwezige rivierbegeleidende oeverbossen hebben gekapt om deze te vervangen door hooiland en runderbegrazing (en nu zelfs wel maisteelt....). Veel mensen moeten nu wennen aan de bebossing van de oevers van onze grote rivieren, maar het betekent wel een stukje herstel van oorspronkelijke natuur!! -- zie ook de vele planvorming en beleidsvoornemens, zoals Plan Ooievaar, Plan Levende Rivieren, Project Noordoever Nederrijn, Nieuwe Natuur, Ruimte voor de Rijntakken, enz.

In dat opzicht zijn alle gevonden houtige soorten, ook de heesters, interessant als indicator voor deze bosontwikkeling. Het totaal aan houtige soorten ziet er als volgt uit:

- zachte berk: verspreid door het gebied, ook in de steilrand;
- dauwbraam: op uitgebreide schaal dichte, vrij lage ruigtestruwelen vormend;
- gewone braam: vooral in de steilrandvoet als overgang van bos naar weide, maar ook wel elders; hoger en stekeliger dan de vorige;
- zomereik: voornamelijk in de steilrand, reeds forse bomen;
- zwarte els: als opslag langs de kleiputten, maar ook wel in de steilrand en langs de meidoorndijk;
- gewone es: als indrukwekkende bomen in de steilrand, maar ook langs de meidoorndijk, en elders als jonge opslag;

- gewone esdoorn: als vorige, maar niet talrijk;
- framboos: in de steilrand in het bosje bij het riooldrukstation;
- hazelaar: vooral in het bos van de steilrand;
- gladde iep: idem vorige;
- zoete kers: idem vorige, met enkele indrukwekkende bomen;
- klimop: in steilrandbos, en elders plaatselijk;
- rode kornoelje: opslag noordzijde zomerkade;
- kruisbes: als framboos;
- eenstijlige meidoorn: reeds van oudsher indrukwekkend aanwezig op de meidoorndijk dwars op de steilrand midden in het gebied, ook langs de zomerkade, en elders zich uitbreidend, dus dan nog jong;
- esbladige roos: een exemplaar niet ver van het dwarse "middenpad"; uit verwildering hier gekomen? (normaal niet wild);
- hondsroos: meerdere exemplaren in steilrand, en elders zoals zomerkade;
- sleedoorn: aan voet steilrand, fraai bij bloei rond 1 april; ook aan meidoorndijk, elders beperkt;
- sneeuwbes: als verwildering in steilrand;
- gewone vlier: verspreid in steilrand, meidoorndijk, en ook elders;
- vogelkers: verspreid als boom in de steilrand, en enkele jonge opslag elders in het gebied;
- Amerikaanse vogelkers: in steilrandbos, opslag elders;
- amandelwilg: honderden metershoge exemplaren langs de kleiputten en op moerassige plaatsen, maar geen echte boomvormer; ook op de rivierkribben
- boswilg: tientallen, verspreid door het gebied
- katwilg: vergelijkbaar met de amandelwilg
- schietwilg: idem vorige, maar deze wilgensoort is een stamvormer en vormt dus echte (hoge) bomen; tevens als voormalige knotwilg in het centrale deel.

Totaal betekent dit 26 soorten struiken en bomen op een totaal aantal van 273 planten in de Palmerswaard, hetgeen reeds indrukwekkend is gezien het genoemde belang van de (ooi)bosontwikkeling. Toch zijn er grote delen waar nog geen bosontwikkeling plaats vindt, maar ruigtebegroeiing overheerst, met veel grote brandnetel, akkerdistel, riet, harig wilgeroosje, rietgras, en/of bramen; voorts gras al of niet met veel bloemplanten zoals meerdere klaversoorten, margriet, enz., dan wel moerassen, of het open water van de kleiputten. Zie voorts punt f hierboven, met de opmerkingen over de Habitatrichtlijn en het wilgenschietbos.

Overigens is er nu, bij afwezigheid van enig beheer, sprake van een ongeremde bosontwikkeling, en dat zal in de toekomst uiteraard veranderen, waarbij bijvoorbeeld bij begrazing door runderen en/of paarden het bos wordt beperkt ten gunste van open grazige delen.

Voor de natuurwaarde van de Palmerswaard zal het desastreus zijn, als de geplande grote en diepe ontzanding doorgang zou vinden, want dan zal het hart uit de genoemde natuurontwikkeling gehaald worden, waarbij deze tot de randen en het westelijke smallere deel beperkt wordt en tevens de voor de land-

schapsstructuur essentiële dwarse meidoorndijk vernietigd wordt.

Echter, ook in de steilrand aan de noordzijde, zowel in het bosgedeelte als de oostelijke grashelling, en in het Veerweg-bermtalud, zijn grote floristische waarden aanwezig, die door aanleg van parkeerterreinen en/of plantsoenaanplant verloren gaan. Als dit onvermijdelijk zou worden, moet er op zijn minst omzichtig, met inbreng van gedetailleerde veldkennis van plaatselijk op de hoogte zijnde biologen, worden ingegrepen, zodat belangrijke delen gespaard en ingepast worden.

Er is bovendien een duidelijke samenhang van de hierboven beschreven vegetaties met de aanwezige fauna. Uit de broedvogelinventarisatie 1998 door de KNNV-Vogelwerkgroep Wageningen blijkt de ook Europees van groot belang zijnde natuurwaarden in dat opzicht. Zowel Habitat- als Vogelrichtlijn zijn dus opportuun: geen blauwborst, kwartelkoning, buidelmees, enz. zonder wilgenvloedbos en moeras.

Korte algemene konklusie.

Uit bovenstaande moge duidelijk zijn, dat de Palmerswaard een voor de Nederlandse en Europese flora belangrijk gebied is, waarin eventuele grootschalige ingrepen beslist moeten worden ontraden (de ontkleining heeft wel positief effect).

Een beheer in de trant van "Noordoever Nederrijn" c.q. "Plan Ooievaar" c.q. "Levende Rivieren", in combinatie met rustige, natuur sparende recreatievormen, zal de beste toekomstperspectieven bieden voor zowel plant, dier, als recreant, en aanwonenden.

Rhenen, Asterstraat 3, 19 juni 1999.

Bijlagen: 5, w.o. inv. aangrenzende gebied oostzijde Veerweg (= "Kade Rhenen", Buitenomme; hier is ijsbaan gepland!).

Literatuur.

Besluit beschermde inheemse plantesoorten, 1995, Wetgeving landelijk gebied, Suppl. 28.

Broedvogelinventarisatie van de Palmerswaard te Rhenen-1998, KNNV-Vogelwerkgroep Wageningen.

Eindrapport Deelgebieduitwerkingen 1998, Project Noordoever Nederrijn 1994.

Handboek Natuurdoeltypen in Nederland, Rapport IKC Natuurbeheer nr. 11, 1995, Wageningen.

Heukels' flora van Nederland, R. van der Meijden, 1996, 22e druk, Wolters-Noordhoff.

Levende Rivieren, Wereld Natuur Fonds, 1992.

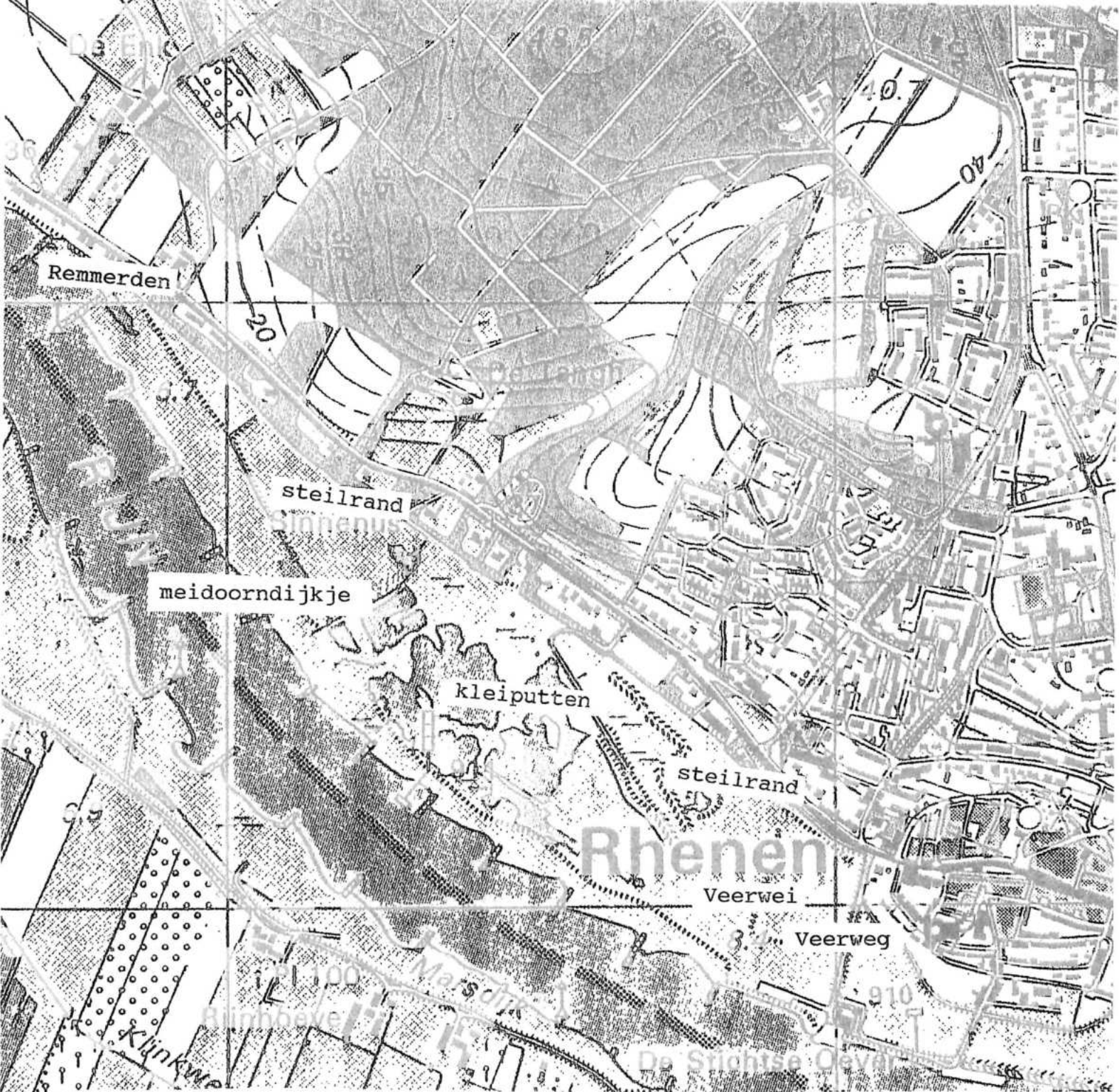
Noordoever Nederrijn, Ontwerp in Hoofdlijnen, Stuurgroep

Noordoever Nederrijn, 1993.

Ontwerp Aanwijzingsbesluit Vogelrichtlijngebieden, Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, 1999.

Standaardlijst van de Nederlandse flora 1983, Rijksherbarium Leiden.

De Utrechtse Uiterwaarden van Neder-Rijn en Lek, Natuur en Landschap, samenvattend rapport 1988, Provinciale Waterstaat van Utrecht.

Schaal: 1 cm = ca. 88,5 m.

Toelichting op het gebied van de Palmerswaard.

In 1998/'99 was het terrein en het beheer als volgt in delen:

1. Z.O.deel = "Veerwei", ca. 300 x 300 m, met hooibeheer en inscharen van vee.
2. middendeel, ca. 650 x 275 m, met kleiputten, paden, dijkjes, moeras, ruigten en wilgenbos.
3. N.W.deel, weiden die nu ontkleid worden, ca. 600 x 250-100 m, deels nog agrarisch beheer.
4. zomerkade, langs de gehele Z.W.zijde.
5. Rijnsoever en kribben, idem Z.W.zijde, langs de rivier.

In totaal ca. 1,5 km lengte tussen Veerweg en Remmerden, max. 400 m breed tussen Utr.straatweg (steilrand) en Rijn.

gewoon struisgras	<i>Agrostis capillaris</i>	25 Ba begeleidend
fioringras	<i>Agrostis stolonifera</i>	25 Ba begeleidend
grote vossenstaart	<i>Alopecurus pratensis</i>	25 Ba kensoort
madeliefje	<i>Bellis perennis</i>	25 Ba kensoort
zachte dravik	<i>Bromus hordeaceus</i>	25 Ba begeleidend
wilde cichorei	<i>Cichorium intybus</i>	25 Ba begeleidend
akkerdistel	<i>Cirsium arvense</i>	25 Ba begeleidend
kropaar	<i>Dactylus glomerata</i>	25 Ba kensoort
ruwe smele	<i>Deschampsia cespitosa</i>	25 Ba begeleidend
beemdlangbloem	<i>Festuca pratensis</i>	25 Ba kensoort
roodzwenjgras	<i>Festuca rubra</i>	25 Ba begeleidend
hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	25 Ba begeleidend
veidlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>	25 Ba kensoort
margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>	25 Ba kensoort
engels raagras	<i>Lolium perenne</i>	25 Ba begeleidend
penningkruid	<i>Lysimachia nummularia</i>	25 Ba begeleidend
gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>	25 Ba diff. soort
ruw beemdgras	<i>Poa trivialis</i>	25 Ba begeleidend
scherpe boterbloem	<i>Ranunculus acris</i>	25 Ba kensoort
speenkruid	<i>Ranunculus ficaria</i>	25 Ba begeleidend
kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>	25 Ba begeleidend
ridderzuring	<i>Rumex obtusifolius</i>	25 Ba begeleidend
jacobskruid	<i>Senecio jacobaeae</i>	25 Ba begeleidend
paardebloem	<i>Taraxacum</i>	25 Ba kensoort
witte klover	<i>Trifolium repens</i>	25 Ba begeleidend
kraailook	<i>Allium vineale</i>	25 Ba1 diff. soort
fluitenkruid	<i>Anthriscus sylvestris</i>	25 Ba1 diff. soort
glanshaver	<i>Arrhenatherum elatioris</i>	25 Ba1 kensoort
wilde peen	<i>Daucus carota</i>	25 Ba1 kensoort
heksenmelk	<i>Euphorbia esula</i>	25 Ba1 diff. soort
glad walstro	<i>Gallium mullogo</i>	25 Ba1 kensoort
moeraswalstro	<i>Gallium palustre</i>	25 Ba1 kensoort
veidlathyrus	<i>Lathyrus pratensis</i>	25 Ba1 diff. soort
margriet	<i>Leucanthemum vulgare</i>	25 Ba1 diff. soort
gewone pastinaak	<i>Pastinaca sativa</i>	25 Ba1 kensoort
grote bevernel	<i>Pimpinella major</i>	25 Ba1 kensoort
geoorde zuring	<i>Rumex thyrsiflorus</i>	25 Ba1 kensoort
gewone smeerwortel	<i>Symphytum officinale</i>	25 Ba1 diff. soort
gele morgenster	<i>Tragopogon pratensis</i>	25 Ba1 kensoort
goudhaver	<i>Trisetum flavescens</i>	25 Ba1 kensoort
vogelwikke	<i>Vicia cracca</i>	25 Ba1 diff. soort

FLORON en Rijksherbaut
Postbus 9514, 2300 RA Leiden

km-blok
en/of
coördinaten

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

Jaar: 19 Data: 1992 + 1999

waarnemer (naam, adres, tel.)

Plantenwiegengroep Wieringen
KNA
P/a D. Pijnt, Akerstraat 3
3911 DE Rhenen

niet invullen

Data: 22/23/29-6 } 1998
1/11/13-7 a 28-8 } 1998
23-4 a 1/3/12/14-5 } 1999
4/12-6 } 1999

Streeplijst (totaal)

N

Aanwijzingen:

1. Waargenomen planten aangeven door het hokje ervoor met potlood zwart te maken; niet door nummer of naam heenkrassen!

a = AA-soort, r = Rode Lijst-soort.

2. Linksboven kopie km-blok plakken, of plaatsnaam invullen. Looproute aangeven of gebied arceren.

3. Uitsluitend gegevens van één kalenderjaar aangeven.

4. Achterzijde formulier: zeer zeldzame en overige soorten.

Achterzijde ingevuld: ja / nee *

Naar Heukels' Flora van Nederland ed. 21

1071 AALBES	0654 Biggekr., gewo.	0165 ijle	1000 duizendknoop-	1164 overblijvende	1344 IJzerhard
0717 Aardaker	0652 glad	0159 kweek-	0990 gekroesd	0168 Hardvru., grote	0691 JENEVERBES
0311 Aardbeispi., rode	0101 Bijvoet	1610 tros-	0994 glanzig	0889 Harlekijn	0412 KAADREB., gro.
0981 Abeel, grauwe	0642 Bizekruid	2337 zachte	1003 haar-	0728 Hartgespan	0411 kleine
0980 witte	0823 Binglekr., bos-	0166 zwenk-	0987 klein	0619 Havikskr., bocht.	0792 Kaasjeskr., gro.
0879 Addertong	0822 Bitterkr., echt	0269 Driedistel	0993 ongelijkbladig	0624 bos-	0790 klein
0969 Adderwortel	0938 Bitterzoet	0830 Drienerfmuur	0989 plat	0617 dicht	0789 muskus-
1022 Adelaarsvaren	1218 Blaasjeskr., gro	0587 Droogbl. bleekg.	0991 paarbladig	5163 grijs	0788 vijfdelig
0013 Agrimonie, gew.	1327 klein	0588 bos-	0992 puntig	2417 muur-	0335 Kale Jonker
0014 welriekende	1325 loos	0589 moeras-	0996 rivier-	0611 oranje	0007 Kalmoes
0080 Akelei, wilde	0389 Blaasvaren	5174 Druifkruid	0986 rossig	0625 scherm-	0386 Kamgras
1072 Akkerkers	0837 Blauwe druifjes	0937 Dubbelkelk	0998 schede-	0612 spits	0794 Kamille, echte
0708 Akkerkool	1258 Blauwe knoop	0146 Dubbelloof	0985 spits	0618 stijf	0064 gele
0662 Alant, engelse	0486 Blauwe zeedist.	1147 Duifkruid	0997 stomp	0615 weide-	0795 reukeloze
2105 Alpenbes	1260 Boerenwormkr.	0629 Duindoorn	1002 tenger	0366 Hazelaar	0796 schijf-
0097 Alsem, absint-	0773 Boksdooen	0174 Duinriet	1619 vlottend	1296 Hazepootje	0063 stinkende
0100 zee-	1764 Bolletjesraket	1083 Duinroosje	1632 wilg-	0633 Heelbeen	0062 vaise
1652 Amarant, groen.	0857 Borstelgras	0041 Duist	1091 Framboos	1029 Heelblaadjes	0760 Kamperfoel., ro
1651 witte	1143 Borstelkrans	1120 Duits dot	5133 pracht-	0043 Heemst, echte	0420 Kamvaren
1654 Ambrosia, zand-	0529 Bosardbei	0533 Duivekerv., gew.	0068 Fijne kervel	1156 Heen	1146 Kandelaartje
1243 Andoorn, akker-	1329 Bosbes, blauwe	0190 middelste	GAGEL, wilde	0462 Heermoes	0489 Kardin. muts, wil.
1246 bos-	1331 rode	0004 Duizendbl., gew.	GALGAAN	0167 Heggerank	1823 Karmozijnb., oos.
1245 moeras-	5155 tros-	0286 Duiz. gul. kr., echt	0337 Galigaan	0329 Heksenkr., groot	2104 westerse
1620 Anemoon, blau.	0339 Bosrank	0287 fraai	0321 Ganzeblo., gele	2388 Heksenmeik	0924 Kartelbl., heide-
0056 bos-	1314 Bostulp	0285 strand-	1011 Ganzerik, aardb.	0050 Heim	0923 moeras-
0058 gele	1042 Boterblo., akker-	0973 behaarde	1005 kruip-	0049 noordse	0271 Karwij, echte
0402 Anjer, ruige	1057 blaatrekkende	0971 hegge-	1012 liggende	0364 Heimbloem, gele	1182 Karwijselle
0404 steen-	1058 egel-	1873 japanse	1009 middelste	0362 rankende	0928 Karw. vark. kerv.
1934 Appel	1041 grote	0975 kleine	1726 noorse	0365 vinger-	0273 Kasterje, tamme
1965 Appelbes, zwart.	1043 gulden	0976 sachalinse	1007 vilt-	1167 Heimkr., geoord	0877 Kattedoorn
0103 Aronskelk, gev.	1045 knol-	0917 zachte	0313 Ganzevoet, esd.	2406 gevleugeld	0862 Kattedoorn, wild
0102 italiaanse	1040 scherpe	0288 Dwerfbl.	0315 korrel-	1170 knopig	0785 Kattestaart, gro.
0105 Asperge, ligg.	1634 Braam, gewone	1038 Dwerfvl.	0306 mel-	0358 Hemelsleutel	1341 Keizerskaars
0104 tuin-	1321 Brandnetel, gro	1392 Eekhoorngr.	0316 muur-	0804 Kers, zoete	1841 Kerspruim
0116 Aster, kleine	1322 kleine	1645 Egelantier	0310 rode	0173 Hannegras	0750 Keverorch., gro.
0114 smalle	1140 Brem	1535 Egelskop, blon.	0312 stippel-	0541 Honnepnet., ble.	0532 Klevitsbl., wilde
0099 Averuit, duin-	0560 kruip-	1533 grote	0319 Gaspeldoorn	0540 gespleten	0640 Kikkerbeet
0098 wilde	0558 stekel-	1231 kleine	0747 Geselhartje	0543 gewone	0915 Klaproos, bleke
0129 BALLOTE, stink.	0561 verf-	1876 Eik, Amerikaanse	0537 Geelster, akker-	1403 zachte	0916 grote
0130 Barbarakr., bitter	0902 Bremraap, bitter.	1036 winter-	0534 bos-	0200 Herderstas., gew.	0914 ruige
0133 gewoon	0903 blauwe	1037 zomer-	0536 schede-	0345 Harfstijlloos	1300 Klaver, aardbei-
0131 stijf	0907 walstro-	1415 Elkvaren, brede	0535 weide-	1207 Herik	1301 basterd-
0448 Basterdwed. bek.	0609 Breukkruid, kaal	0978 gewone	1367 Gelderse roos	0650 Hertschoot, fraai	1302 bochtige
0454 berg-	0835 Bronkruid, klein	0037 Els, witte	0865 Gele piomp	0651 gevleugeld	1303 draad-
0458 bleke	1017 Brunel, gewone	0036 zwarte	0566 Gentiaan, klokje.	0647 kantig	1308 gestreepte
0455 donkergroene	0367 Buntgras	0091 Engels gras	0562 kruisblad-	0646 liggend	1299 kleine
1642 kanig	0284 CENTAURIE, gro.	0060 Engalwort., gew.	0562 slanke	0644 moeras-	1298 liggende
0456 moeras-	0008 Christoffelkruid	0059 grote	1695 Gerst, kwispel-	0926 Hoefblad, groot	1305 rode
0457 viltige	0325 Cichorei, wilde	1345 Ereprijs, akker-	0637 veid-	1316 klein	1307 ruwe
1349 Beekpunge	0388 Cypersgras, bruin	1354 bos-	0635 zee-	0701 Hoenderbeet	1306 witte
0954 Beemdgr., berg-	0786 DALKRUID	1356 doffe	0347 Gevl. scheerting	0463 Holpijp	0901 Klavervreter
0953 knol-	1089 Dauwvnetel	1896 draad-	0826 Gierstgras, bos-	0361 Holwortel	0911 Klavervr., stijve
0957 moeras-	0542 Den, grove	1351 gewone	0827 ruw	0582 Hondsdraf	0909 witte
0955 plat	0943 Distel, akker-	1359 gladde	0096 Glanshaver	0012 Hondspetersel.	0546 Kleeftkruid
0959 ruw	0331 knikkende	1358 grote	0432 Glaskroos, gest.	1073 Hondstarwegr.	0598 Kilmop
1500 smal	0209 krul-	1352 klimop-	0918 Glaskruid, groot	0385 Hondstong, veld-	0087 Kilt, donzige
0958 veld-	0334 moes-	1353 lange	1173 Gildkruid, blauw	0415 Hongerbl., wit	0083 grote
0692 Beemdkroon	0336 speer-	1362 schild-	1174 klein	0812 Honingkla., citr.	0084 kleine
0519 Beemdlangblo.	0931 Doddegr., zand-	1363 tijm-	1312 Goudhaver	0810 goudgele	0086 middelste
0858 Beembreek	0303 Dofle kervel	1347 veld-	1760 Goudknopje	0809 witte	0195 Klokje, akker-
0607 Bereklaau, gew.	0663 Donderkruid	1357 vreemde	0170 Goudscherm, fij	0300 Hoornblad, fijn	0192 breed
0606 reuzen-	0393 Doornappel	1346 water- blauwe	0323 Goudveil, paarbl.	0299 grof	0198 gras-
0140 Berk, ruwe	1289 Doornzaad, heg.	1350 water-, rode	0322 verspreidblad.	0292 Hoornblo., ak.	0191 klun-
0139 zachte	1290 knopig	0531 Es, gewone	0137 Grijskruid	0296 gewone	0196 rapunzel-
0377 Besanjelier	0473 Dophei, gewone	0002 Esdoorn, gew.	0748 Groenknoiorch.	1465 glanzige	0199 rug
0513 Beuk	0187 Dotterblo., gew.	0875 Escarcatie	0659 Grondster	0295 kluwen-	5175 Knolcyperus
0940 Bevernel, grote	1460 spin-	0693 FAKKELGR., sm.	0052 Guicheheil, roo.	0293 scheve	1766 Knopkruid
0941 kleine	1898 Dovonetel	0475 Fijnstraal, can.	0053 teer	0297 steen-	1150 Knopbles
0153 Bevertjes	0702 bonte gele	0474 scherpe	1890 Guldenroos, can.	0298 zand-	1061 Knopherik
1159 Bies, borstel-	0704 gele	1720 zomer-	1222 echte	0580 Hoornpap., gele	0544 Knopkruid, harig
1160 bos-	0703 gevlekte	0018 Fioringras	1221 late	0639 Hop	0545 kaal
1155 matten-	0706 ingesneden	0070 Fluiterkruid	0270 HAAGBEUK	0799 Hopklaver	0805 Koekbl., avond-
1157 platte	0700 paarse	1650 Fluweelblad	1627 Haarlems klok.	0658 Hulst	0807 dag-
1158 rode	1759 Dravik, gekielde	0999 Fonteinkr., do. gr.	0384 Handjesgras	1320 IEP, gladde	0772 echte
1161 ruwe		0995 drijvend	0428 Hanepoot	1895 ruwe	0806 nacht-
1153 veen-			1163 Hardblo., eenjar.	5154 steel-	0699 Kompassia
1154 vlottende					490 Koniginnekr.
0444 Biestarwegras					343 Koningskaars
0679 Biezeknoppen					

hoolzaad

(getbladige roos) (1 ek.)

Wierkei (1 ek.)

0908 Koningsvaren	0121 spies-	0982 zwarte	0861 klein	1388 zand-	2102 Wingerd, valse
0279 Korenbloem	0122 strand-	0984 Postelein	1234 Spurrig, gewone	0745 Vlasbakje	1858 Winterakoniet
0094 Korensia	0123 uitstaande	0539 RAAI, smalle	1235 heide	0963 Vlieg, blo. gew.	1033 Wintergroen, kl.
1422 Kornoelje, gele	1223 Melkdist., akker-	0756 Raalgras, engels	1342 Staalkaars	0962 liggende	1034 rond
0355 rode	1224 gekroesde	0755 Raket, gewone	0875 Staalkruis, kruip	1133 Vlier, gewone	1679 Winterpost., roz.
0151 Kortsteel, bos-	1225 gewone	1211 hongarse	1144 Steenbreuk, knol	1132 kruid-	0338 witte
0150 gevinde	1226 moeras-	1208 maas-	0113 Steenbreukvar.	1134 tros-	0631 Witbol, gestreep.
0447 Kraaihel	1225 zee-	1213 oosterse	0206 Steenraket, gew.	0353 Vlieszaad, smal	0632 gladder
0455 Krabbescheer	0929 Melkkruid	1212 spies-	0487 Steentijm, kleine	5032 Vlierstruik	1281 Witte krodde
1852 Krentbo., amer	0581 Melkkruid	1210 Rapunzel, witte	1141 Steentijm, oev	1030 Vlooienvr., klein	0775 Wolfsklauw, gro.
1622 Krokus, boeren-	0052 Mierik	0936 Raket, witte	0419 Steentijm, oev	1558 Vlotgras, blein	0777 moeras-
1623 bonie	0824 Mispel	0935 zwartblauwe	0426 Stiekver., prede	0583 getand	0492 Wolfsmelk, cipr.
0779 Kromhals	01184 Moerasandijvie	1066 Ratelaar, grote	1887 smalle	0586 stomp	0494 kleine
0357 Kroonkr., bont	0078 Moerasandijvie	0482 Reigersb., duin-	1885 voege	1019 Vogelkars	1689 kruisbladige
0495 Kroontjeskruid	0077 Moerasandijvie	0480 gewone	0097 Starrekroos (sp.)	0896 Vogelmelk, gew.	0498 moeras-
0722 Kroos, buit-	0526 Moerasandijvie	1062 kleverige	0155 gevleugeld	0895 knikkende	0497 zee-
2426 dwerg-	0427 Moerasandijvie	0666 Reukgras, gew.	0184 gewoon	0861 Vogelnestje	0780 Wolfspoot
0723 klein	0429 Moerasandijvie	0626 veen-	0180 haak-	0897 Vogelootje, kl.	0479 Wollegr., eenarig
0724 punt-	5190 Morgenster, ble.	1862 Reuzenbalsem.	0182 stomp	0040 Vossesart, gek.	1063 Woudklover
1241 veelwortelig	2418 gele	0302 Ribzaad, knol-	0305 Sinkende gouwe	0042 grote	0605 Wrangwortel
1395 wortelloos	1292 oosterse	0360 Riempjes	0423 Stippelvar.	0039 knol-	0604 Zachte haver
0128 Kroosvaren, gro.	1293 paarse	0933 Riet	0834 Stolzad	0038 rosse	0669 Zandblauwtje
0390 Kropaar	0152 Mosterd, grijze	0930 Rietgras	0952 Straatgras	0021 Vroeg haver	0443 Zandhaver
1704 Kruidkars, amer.	1338 Mottenkruid	1330 Rijsbes	0139 Stranobiet	0483 Vrouw, mant., fra.	0410 Zandkool, grote
0730 pijl-	0621 Mulzator	0719 Rijstgras	0445 Strandweke	1454 kale	0409 kleine
1701 rozet-	0848 Mulzator	0576 Robertskruis	0372 klein	1452 spitslobbig	2334 Zandmuur
0733 steen-	0815 harts-	1877 Robinia	0373 moeras-	1198 WALSTRO, blauw	0081 Zandraket
0729 veld-	0820 kran-	2105 Rododendr., pon.	0374 paardebloem-	0557 geel	1397 Zandhall., gest.
0636 Kruiptertje	0813 water-	0763 Rolklaar, gew.	0186 smalle	0550 glad	1396 zittende
1072 Kruisbes	0818 witte	0762 moeras-	0019 Struisgras, gew.	0548 kruisblad-	1398 Zeegras, groot
0485 Kruisdist., echte	1772 wollige	0853 Roomse kervel	0017 hoog	0549 liggend	1399 klein
1733 Kruiskr., bezem-	0010 Muskuskruid	1080 Roos, bos-	1544 moeras-	2376 moeras-	1635 Zaakraal, kortari
1190 bos-	1253 Muur, bos-	1643 honds-	2431 tweetoppig	0380 Warkruis, groot	1636 langarige
1530 duin-	1252 duinvogel-	1879 kaneel-	1545 zand-	0382 hop-	1139 Zeepkruid
1188 jakobs-	1248 gras-	1085 rimpel-	0175 Struisriet, stijf	0379 klein	0634 Zeepstalein
1192 klein	1249 grote	1644 vill-	1199 TANDJESGRAS	0346 Wateraardbei	0172 Zeeraket
1191 kleverig	1251 hegevoegel-	0061 Rozenkranse	0141 Tandzaad, knik.	0438 Waterbies, arm.	0262 berm-, gewone
1189 moeras-	1247 moeras-	1880 Rubbeckia, slip	0142 smal	0437 gewone	0267 blaas-
1734 oostelijk	1250 vogel-	1953 Ruit, kleine	0144 veerdelig	0435 naaid-	0248 blauwe
1186 rivier-	0847 water-	1107 Ruppia, snavel-	0143 zwart	0440 slanke	0247 bleke
1187 schaduw-	1254 zeegroene	1108 spiraal-	1268 Tasjeskruid, kl.	0436 veelstengelige	0236 blonde
1185 villig	1728 Muurbl., mosterd	0797 Rupsklav., gevl.	1267 Taxus	0821 Waterdrieblad	0264 bos-
1183 water-	1175 Muurpeper	0800 kleine	0873 Teunisblo., grote	1216 Waterpeppe, grote	0254 cyper-, hoge
0838 Kuifhyacint	0839 Muursia	0682 Rus, alpen-	0874 kleine	1215 kleine	0239 draad-
0446 Kweek	0112 Muurvaren	0672 duin-	0872 middelste	0867 Watergentiaan	0266 drienvervige
1024 Kweid, gr., blauw	1195 NAALDAAR, gee.	2343 greppel	1283 Tijm, grote	0274 Watergras	0261 dwerg-
1027 bleek	1197 groene	0674 knol-	1284 wilde	1074 Waterkars, gele	0229 elzen-
1025 gewoon	1196 kran-	0688 noordse	0932 Timoteegras	0859 slanke	0220 geelgroene
1023 stomp	0951 Nachtorch., berg	0688 padde-	1411 klein	0860 witte	0246 haze-
0738 LAMSOOR	0950 welnekande	0680 pit-	0934 Tongvaren	0866 Waterlelie, witte	0258 ijle
1393 Langba, gr. gewo.	1738 Nachtscha., bekl.	0678 platte	1339 Toorts, melige	0641 Waternavel	0231 kwelder-
0716 Lathyrus bos-	1220 driebloemige	0687 tenger	1340 zwarte	0972 Waterpeper	0212 moeras-
0713 gras-	1219 zwarte	0689 trek-	1315 Torenkruid	0441 Waterpest, brede	0214 moeras-
0714 moeras-	0579 Nagelkruid, geel	0689 wijdbloeiende	0859 Torkruis, pijp-	0442 smalle	0259 oever-
0715 veld-	0578 knikkend	0685 zee-	0868 water-	0925 Waterpostelein	0213 paardehaar-
0055 Lavendelhei	0578 Narcis, wilde	0684 zeegroene	0870 zilt	1135 Waterpauze	0251 pil-
0072 Leeuwelbek, akk.	0854 Nimmikruid, groot	0683 zilte	1180 Tormentil	1041 Waterpauze	0249 pluim-
0744 eironde	0753 OEVEERKRUID	0671 zilte greppel-	1333 VALERIAAN, ech.	1055 grote	0221 ronde
1706 gestrepte	0509 Oegstroost, kle.	0673 zomp-	1332 kleine	1046 klimop-	0235 ruige
0743 kleine	2316 late	1130 SALIE, kran-	0993 Valkruid	1049 stijve	0211 scherpe
0741 muur-	0573 Ooievl., beemd-	1273 valse	0968 Varkensgras	1044 viottende	0260 snavel-
0742 spies-	0575 berm-	1128 veld-	0359 Varkenskers, gro.	1044 zitte	0228 ster-
0074 Leeuwel., grote	0572 donkere	0964 Salicomonz, gew.	0358 kleine	0326 Waterscheerl.	0237 stijve
0075 kleine	0569 fijne	0965 welriekende	0851 Vederkruid, aar-	0638 Waterviooler	0225 tweerijge
0727 Leeuwetand, kl.	0574 kleine	2424 vertakt	0850 tear	0765 Waterw. br., drijv.	0255 vlo-
0726 ruige	0570 slipbladige	0956 Schaduwigras	0912 Veenbes, grote	0027 slanke	0268 voorjaars-
0725 vertakte	0571 zachte	0518 Schapegr. (s. l.)	0913 kleine	0026 smalle	0245 vos-, valse
0349 Lelietje-v-delen	1175 Oostenrijk. kers	1474 fijn	0476 Veenpiels	0781 Wederik, bos-	0215 zand-
1625 Lantaklokje	0126 Oot	0082 Schiefkelt, rug	0967 Veenwortel	0784 grote	0232 zeegroene
0342 Lepelblad, deens	0880 Orchis, bijen-	0484 Schijnkrak	0766 Veldblaz, gew.	0783 moeras-	0224 zilte
0343 echt	0886 brede	1236 Schijnspr., ger.	0771 grote	0945 Waagbree, getan	0219 zomp-
0341 engels	0590 dennen-	1237 rode	0770 ruige	0947 grote	0244 zwarte
0466 Lidrus	1616 gevlekte	1238 zilte	1933 veelbloemige	0944 hertshoorn-	0024 Zenagroen, kruis.
0630 Lidsteng	0891 purper-	0044 Schildzaad, bie	0769 witte	0949 ruige	0011 Zevenblad
1685 Lidegras, klein	0890 riet-	1256 Schorrekruid	0201 Veldkars, bittere	0946 smalle	1295 Zevener
1762 straat-	0884 vleeskleurige	0076 Selderij	0202 bos-	1722 zand-	0020 Zilverhaver
0585 Liesgras	0660 Ossetong, geelw.	0798 Sikkellav	0203 kleine	0948 zae-	1006 Zilverhaver
0110 Lievevr., bedstro	0054 gewone	1206 Silene, blaas-	0204 springzaad-	0878 Wegdistal	0734 Zomerkllokje
0736 Liguster, wilde	1871 overblijvende	1202 kegel-	1335 Veldsla, getande	1064 Wegedoorn	0413 Zonnebl., hartbl.
1227 Lijsterbes, wilde	2429 haak-	1204 nacht-	0476 Vergeet-mij-nie.	0460 Weesp. orch., bre.	0601 stijve
1285 Linde, winter-	1265 moeras-	1205 oor-	0840 akker-	0461 moeras-	0414 weegbree-
1286 zomer-	1263 oranje	0649 Sint-Janskruid	0846 bos-	0119 Wijfjesvaren	0417 Zonnedaauw, klei.
0746 Linnaeuskllokje	1262 schraalland-	0431 Slangkruid	0844 moeras-	1373 Wikke, gele	0418 ronde
0665 Lis, gele	1261 zand-	0178 Slangewortel	0843 ruw	1371 lathyrus-	1311 Zondgras, moer.
1318 Lisdodde, grote	0465 Paardebast.	1021 Sleedoorn	0845 stijf	1370 ringel-	0596 Zoutmeide, gew.
1317 kleine	0468 bos-	1014 Sleutoibl., guid.	0842 veelkleurig	1368 smalle	0117 Zulte
1032 Longkruid, gevl.	0489 reuzen-	1233 Stijlgras, engels	0841 zomp-	1375 vierzadige	1095 Zuring, berm-
1127 Loogkruid, stek.	0047 Papegaalekruid	0739 Stijlgras	1176 Vetkruid, wit	1369 vogel-	1103 bloed-
1524 zacht	0808 Pareilgras, eenbl.	0067 Stofhak	1112 Vetmuur, liggend.	2387 zachte	1106 geoorde
1546 Look, armbloem.	0752 Pareilzaad, glad	1259 Smeewor., gew.	1111 Vetmuur, sierlijk	0005 Wilde bertram	1100 goud-
0032 bies-	0751 ruw	0398 Smele, bochtige	1109 tenger	1151 Wilde hyacin	1097 kluwen-
0034 das-	0921 Parnassia	0397 ruwe	1110 zee-	1125 Wilg, amandel-	1098 krul-
0035 kraai-	0922 Pastinaak	1069 Snavelbies, brui	1010 Vijfvingerkruid	1123 bittere	1102 moeras-
0031 moes-	0394 Peer	1068 witte	0524 Viltkruid, dwerg-	1118 bos-	1101 ridder-
0033 slange-	1035 Pen	2109 Snaeuwb., woll.	0407 Vingergras, glad	1117 geoorde	1094 schape-
0029 Lookzonderlook	0782 Penningkruid	2107 Snaeuwb., gew.	0408 harig	1126 grauwe	1104 spaanse
0801 Luzerne	0977 Perzikkruid	0538 Snaeuwk., gew.	0406 Ving. ho. kr., gew.	1126 kat-	1093 veld-
0802 bonte	0090 Pijlkruid	1621 Snaeuwv., gro.	1378 Vlooienvr., akker-	1121 kraak-	1099 water-
1377 MAAGD. PA., kl.	0832 Pijpbloem	0400 Solikruid	1387 bos-, bleeksp.	1124 laurier-	0136 Zuurbes
0148 Maanvar., gelob.	0832 Pijpestootje	0888 Soldaatj.	1386 bos-, donkersp.	1116 schiet-	0970 Zwaluwong
0135 Madeliefje	0939 Piilvaren	0001 Spaanse aak	1390 driekeurig	0450 Wilgeroosje	0171 Zwanbloem
2101 Mahonie	1137 Pimpelnet, grote	0332 Spaanse ruiter	1381 duin-	0451 harig	1070 Zwarte bes
0046 Majer, kleine	1136 kleine	1047 Spaenkr., gew.	1380 honds-	0350 Winde, akker-	0111 Zwartsteel
0793 Malrove	0205 Pinksterbloem	0721 Spiegekl., gr.	1384 maars	0188 haag-	0517 Zwenkgras, duin-
0584 Mannagras	1275 Poelruit	0530 Sporkhout	1385 moeras-	0189 zee-	1472 hard
0421 Mannetjesvaren	0983 Populier, ratel-	0660 Springzaad gr.	1382 ruig	0073 Windhalm, grote	0514 reuzen-
1391 Maretak					0520 niet-
0319 Margriet					rood
0894 Marjolein, wilde					
0828 Maskerbl., gele					
0369 Melddoorn, eenst.					
0370 tweestijlige					
0120 Meide, kust-					

Trongetnarus

17

Buitenomme

Centraal tot de oostelijke
hoge gronden te Eist en Rhenen

NOTITIE

Hogheemraadschaps de Stichting Rijnlanden

VEGETATIETYPERING EN -WAARDERING DIJKVERSTERKINGSLOCATIES NEDERRIJN

locaties:

1. Kade Rhenen (Buitenomme)
2. Kade Eist (Rijnzicht tot steenfabriek)
3. Kade Amerongen (kasteel Amerongen)

opname vegetatie: 1 mei 1996, STL Nijmegen/D. de Boer

1. KADE RHENEN

trajecten (zie kaart): Oost buiten/binnen, West buiten/binnen

Oost buiten (talud + padberm)

typering: soortenrijk cultuurgrasland (Glanshaverhooiland) met vier stroomdalplanten: Gewone kruisdistel, Gele morgenster, Gewone veldsla en Kruisbladwalstro; iets ruderaal door beweiding en betreding (padrand, ook bemesting door honden); als kenmerkende soorten van Glanshaverhooiland aanwezig: Glanshaver, Fluitekruid, Kraailook, Scherpe boterbloem, Slipbladige ooievaarsbek, Wilde peen en Rode klaver

waardering: goed ontwikkeld Glanshaverhooiland (veel kenmerkende soorten); aanwezigheid van stroomdalplanten geeft extra waarde; natuurwaarde over het geheel genomen hoog, maar niet uitzonderlijk hoog (in vergelijking met b.v. talud voormalige trambaan Grebbeberg)

Oost binnen (talud)

typering: soortenarm, ruderaal grasland, onderkant talud gedeeltelijk afgegraasd (paarden), plaatselijk Dauwbraamstruweel en ruigte, enige opslag/aanplant van bomen en struiken (Paardekastanje, Eenstijlige meidoorn, Gewone vlier en sierheesters)

waardering: geringe waarde

West buiten (talud + padberm)

typering: vrij soortenrijk cultuurgrasland (Glanshaverhooiland) met twee stroomdalplanten: Gewone vogelmelk en Veldsla; plaatselijk sterk ruderaal (plekken met Grote brandnetel)

waardering: matig ontwikkeld Glanshaverhooiland, aanwezigheid van stroomdalplanten geeft extra waarde; grasland kadetalud minder waardevol in vergelijking met traject Oost buiten)

West binnen (padberm)

typering: grazige tot ruderaal strook langs hagen en tuinen; nitrofiële zoomvegetatie onder opgaande populier en meidoorns, met Malrove (zeldzaam, Rode lijst 1), en Gewone vogelmelk (stroomdalplant); Malrove is van origine een Zuid-europese plant, in ons land uit cultuur (geneeskruid) verwilderd en ingeburgerd; typische dorpsplant, sterk achteruitgegaan, na 1950 bekend van Rhenen (Atlas van de Nederlandse Flora 2, Rijksherbarium Leiden (1985)).

waardering: aanwezigheid van Malrove maakt het traject floristisch waardevol